

Буравченкова С. Б. , канд. істор. н., проф.
Національний університет харчових технологій, НУХТ
м. Київ

ЦЕНТРАЛЬНА АЗІЯ ТА ЗАКАВКАЗЗЯ – РОЗПОДІЛ РАДЯНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОЇ СПАДЩИНИ (ЗАДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ШИРОКОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ)

Що трапилося взагалі з частинами колишньої Радянської Армії у союзних республіках чудово досліджено і публіцистично гостро викладено у книзі В. Баранця «Генштаб без тайн» і низці праць О. Широкограда «Каспій: русское озеро, великий волжский путь, большая нефть и большая политика», «Война и мир Закавказья за последние три тысячи лет».

Полковник Баранець з 1983 року служив у Генеральному штабі , був експертом-радником відділу, начальником інформаційно-аналітичного відділу , начальником прес-служби і прес-секретарем Міністерства оборони Росії. «Судьба единых Вооружённых сил была предрешена, – квартирам с такой быстротой и силой, что Москва ели успевала вертеть головой и панически отдавать приказы командирам соединений и частей не допускать мародёрства и насильственной приватизации» вплоть до применения оружия.

Но это уже не помогало. Процесс зашёл так далеко, что некоторые командиры во избежание захватчиками специально выводили личный состав на «учение», подальше от военных городков, зная о том, что готовится очередной налёт на часть. Такая политика приводила к колоссальным потерям вооружений, но позволяла уберечь солдат и семьи военнослужащих от террора.

В некоторых республиках разворовывали не то что роты , батальоны или полки, а целые армии, как, например, это было 19-ой отдельной армией ПВО (Противовітряної оборони), дислоцировавшійся в Грузии или 4-ой общевойсковой армией в Азербайджане»

У 1990 році стратегічні запаси боєприпасів зберігалися в Азербайджані. Так, на стратегічному складі у м. Кілязі було понад 1200 вагонів, на окружних складах в м. Агдамі і м. Насосному – приблизно по 1100 вагонів на кожному із дивізійних складів (Гюздек, Гянджа, Ленкорань, Нахичевань) – по 150-200 вагонів боєприпасів. Загалом більше , ніж 11000 вагонів.

«Чтобы только представить себе, что стоит за этими цифрами, достаточно сказать, что азербайджанской армии хватило бы и 1 тысячи вагонов, чтобы в течение года вести ежедневные боевые действия высокой интенсивности. Если взять теперь всё количество боеприпасов и прикинуть на сколько лет их хватит азербайджанцам, то получится, что их армия не будет испытывать голода в боеприпасах ещё по крайней мере лет десять».

В Середній Азії (яка сьогодні часто називається Центральною Азією, географічно коректними є обидві назви) ще у 1920-ті був створений Середньоазіатський військовий округ. Певний час у 1945-1946 роках він був розділений на два округи – один Туркестанський і Степовий. Потім ці округи

знову об'єдналися в один Туркестанський військовий округ (ТВО). У 1969 році у зв'язку із загостренням ситуації на радянсько-китайському кордоні із ТВО було виокремлено Середньоазіатський військовий округ (СВО). З цього часу до складу ТВО входила територія Туркменської і Узбецької РСР, а до складу СВО – Казахська, Киргизька та Таджикицька РСРЮ

Література

1. Бойко О.Д. Історія України / О.Д. Бойко. – Київ, Видавничий центр «Академія». – 2012. – С. 99-115.
2. Баранец В. Ельцин и генералы / В. Баранец. – Киев.: АСТ. – 1999. – 450 с.